

VIEȚILE × SFINȚILOR
povestite copiilor

Sfinții putneni

15–16 mai

15–16 mai

Sfinții putneni

Iacob Putneanul, Mitropolitul Moldovei,
și Cuvioșii Sila, Paisie și Natan

*Colecția Viețile sfinților povestite copiilor se tipărește
cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Pimen,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților*

EDITURA MITROPOLIT IACOV PUTNEANUL
MĂNĂSTIREA PUTNA, 2018

Când părintele se apropie de grupul de copii, îl auzi pe Grigore zicând:

– Adică era în clasa a V-a când a mers la Mănăstirea Putna?

– Da, cum este acum Alin.

– Alin, să meargă la mănăstire? pufni Ecaterina. Asta doar dacă joacă fotbal în fiecare zi și acolo, ceea ce nu prea am auzit...

– Cum să meargă la mănăstire un copil? Mănăstirea e pentru oameni serioși.

Copiii erau atât de prinși de discuție, încât nu îl observară pe părintele Ioan, așa că întrebarea lui îi surprinse pe toți:

– Vă mirați că Sfântul Iacob Putneanul s-a făcut călugăr când era cam de vârsta voastră?

– Da! Nu era prea mic? A fost bine așa?

– Mai întâi, trebuie să știți că un copil care în 1731 avea 12 ani era ceva mai copt

la minte decât colegii voștri de 12 ani. Apoi, la mănăstire el a putut să învețe mai mult decât ar fi putut învăța acasă. Dar altceva este cel mai important.

Noi știm că Sfântul Iacob a pășit pe un drum bun atunci când a mers la mănăstire, pentru că astfel a ajuns în Împărăția cerurilor. Dar în vremea aceea, cine putea ști dacă ceea ce făcea el era după voia lui Dumnezeu?

După câteva momente, Grigore șopti încetișor, mai mult întrebând:

– Duhovnicul lui?

– Da. Când el a cerut să fie primit la mănăstire, acesta a simțit că are în față un copil andru cu minte de om mare, care este chemat de Dumnezeu la viața monahală.

– Și cine a fost duhovnicul lui?

– Haideți să ne așezăm și vă voi povesti pe îndelete viața Sfântului Iacob.

O viață închinată lui Hristos

Sfântul Iacob s-a născut la 20 ianuarie 1719, într-o familie credincioasă și cuminte din nordul Moldovei. El a avut doi frați și două surori. Primii care i-au vorbit despre Dumnezeu și despre cât de frumoasă este viața în Hristos au fost părinții lui.

Tatăl și mama Sfântului Iacob au fost oameni simpli, dar curați la suflet. Pe copii i-au crescut având multă grijă de sufletele lor, ca să rămâne curate și frumoase ca la botez. Ei i-au învățat pe copii să se roage lui Dumnezeu, Maicii Domnului și sfinților, să fie demni de numele de creștin, să fie ascultători, să îi respecte pe oameni, să îi iubească și să îi ajute cu smerenie.

Din această bună creștere a rodit în sufletele copiilor dorința să Îi slujească lui Dumnezeu. Un frate a devenit călugăr, Ioil, iar o soră călugăriță, Pelaghia. A doua soră se numea Maria și s-a căsătorit; mai târziu, soțul ei s-a călugărit la Mănăstirea

Doljești, primind numele de Misail. Al doilea frate se numea Iosif.

După ce copiii s-au dus fiecare pe drumul lui, părinții au mers și ei la mănăstire. La călugărie au primit numele Adrian și Mariana.

Dorind să își închine viața lui Hristos, la 12 ani, Sfântul Iacob a venit la Putna, marea mănăstire ctitorită în 1466 de către Sfântul Voievod Ștefan cel Mare. Aici a găsit o școală duhovnicească cu mulți părinți și ucenici sârguincioși să învețe tainele sporirii sufletești.

Ca o familie mare care stă într-o casă cu multe camere, călugării de la Putna din acea vreme au trăit în vatra mănăstirii și în alte locuri de viețuire: schiturile Sihăstria Putnei și Sihăstria Ursoaia și Mănăstirea veche.

În cele două schituri viețuiau călugării sihaștri, foarte nevoitori. Aici se retrăgeau, cu binecuvântare, părinții mănăstirii care se desăvârșiseră în ascultare

și erau doritori de mai multă liniște, pentru a se putea ruga cât mai mult în inima lor cu rugăciunea lui Iisus: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”. Văzând înălțimea vieții sihaștrilor, au început să vină aici și călugări din alte mănăstiri. La Sihăstria Putnei biserica avea hramul Buna Vestire, iar la Sihăstria Ursoaia hramul era Sfântul Antonie cel Mare.

Din evlavie pentru viața de sihăstrie, unii părinți ai mănăstirii alegeau ca slujba lor de călugărie să se facă la Sihăstria Putnei.

„Mănăstirea veche” era așezământul din jurul bisericii de lemn a mănăstirii, aflată la 500 de metri de biserica de zid. Această biserică de lemn fusese construită de Dragoș vodă, primul voievod al Moldovei, la Volovăț, iar Sfântul Ștefan cel Mare o adusesse aici.

În afară de monahii care viețuiau la mănăstire și în aceste trei așezăminte, mai erau alții care trăiau ca pustnici, câte unul singur, în chilii aflate în pădurile din jurul mănăstirii.

Între toți călugării din acea vreme, împodobiți cu virtuți preafrumoase, strălucea

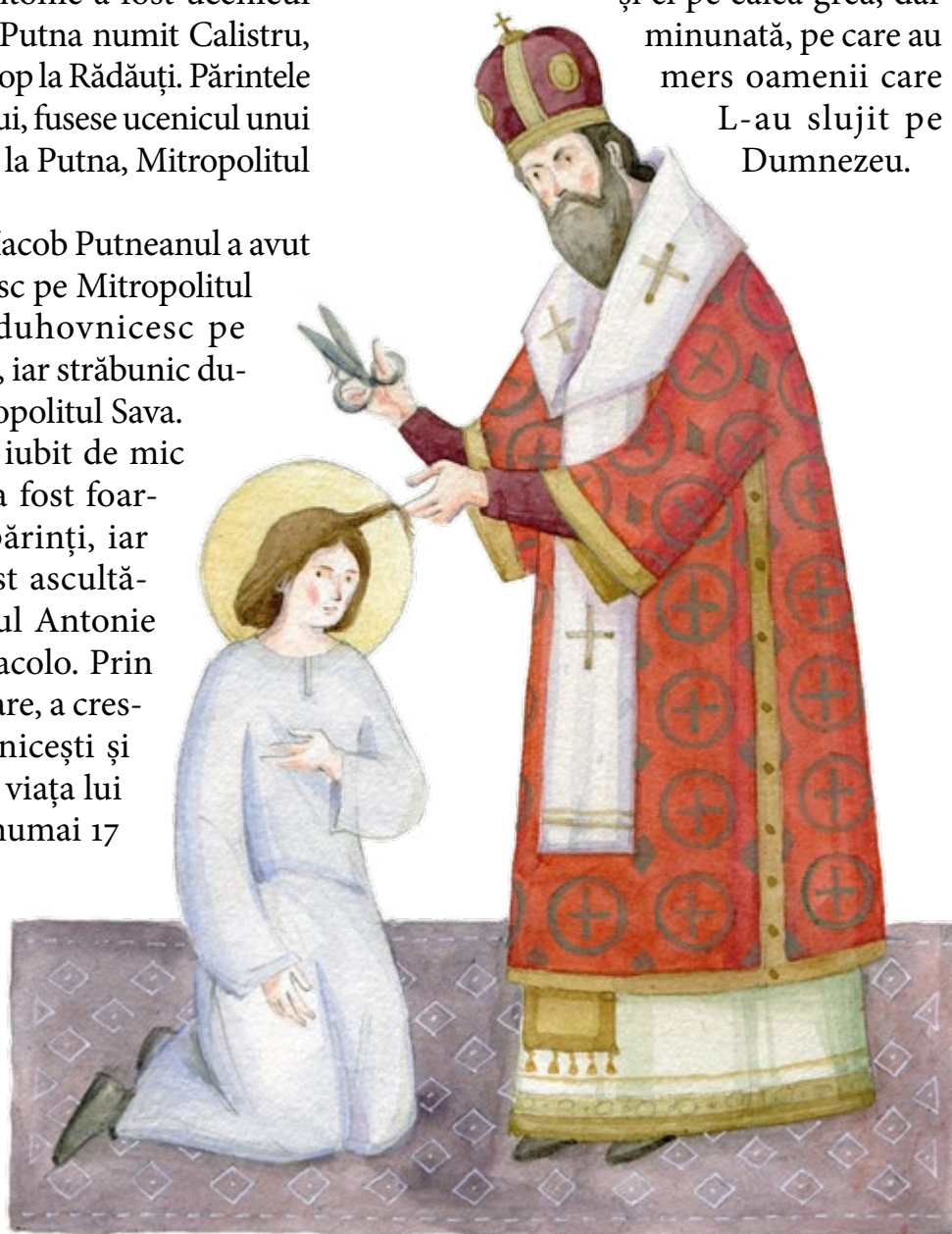
un părinte pe nume Antonie. Acesta era din Cernăuți, viețuise la Putna și apoi, ca sihastru, la Sihăstria Horecea de lângă Cernăuți. A fost ales episcop la Rădăuți și apoi Mitropolit al Moldovei (1730–1740). Mitropolitul Antonie avea mulți fii duhovnicești. El a fost părintele duhovnicesc al Sfântului Iacob și el l-a tuns în viața monahală la vârsta de 14 ani. Slujba s-a făcut în bisericuța Sihăstriei Putnei.

Mitropolitul Antonie a fost ucenicul unui părinte de la Putna numit Calistru, care a fost și el episcop la Rădăuți. Părintele Calistru, la rândul lui, fusese ucenicul unui alt mare părinte de la Putna, Mitropolitul Sava al Moldovei.

Așadar, Sfântul Iacob Putneanul a avut părinte duhovnicesc pe Mitropolitul Antonie, bunic duhovnicesc pe Episcopul Calistru, iar străbunic duhovnicesc pe Mitropolitul Sava.

Sfântul Iacob a iubit de mic smerenia. Acasă a fost foarte ascultător de părinți, iar la mănăstire a fost ascultător de Mitropolitul Antonie și de călugării de acolo. Prin smerenie și ascultare, a crescut în cele duhovnicești și toți se bucurau de viața lui aleasă. Așa că, la numai 17 ani, Mitropolitul Antonie l-a hirononit preot.

După ce a primit darul preoției, Sfântul Iacob a continuat nevoințele duhovnicești cu mai multă râvnă. El s-a adâncit în smerita cugetare, în cunoașterea de sine și în cunoașterea lui Dumnezeu. A citit multe dintre scrierile Sfinților Părinți, care se aflau în biblioteca mănăstirii. Cărțile sfinților erau o hrană sfântă pentru sufletul său însetat de harul dumnezeiesc. Voia să meargă și el pe calea grea, dar minunată, pe care au mers oamenii care L-au slujit pe Dumnezeu.

Pe lângă citirea cărților sfinte, sufletul său s-a hrănit cu rugăciunea. Cu gândul la sihaștrii care se roagă neîncetat, el s-a străduit să își înalțe mereu cugetul la Hristos Domnul. De tânăr mergea foarte mult la slujbe și era cât se poate de atent. A învățat toată rânduiala slujbelor, iar dulceața lor era mângâiere sufletului său.

După câțiva ani de slujire ca preot, Sfântul Iacob a devenit duhovnic iscusit. Era ca un pom încărcat cu multe roade, la care mulți veneau pentru a se hrăni sufletește, pentru a-și alina durerile, pentru a afla voia lui Dumnezeu și pentru a căpăta putere să o împlinească. Apoi, în 1744, la vârsta de 25 de ani, a fost ales stareț al Putnei.

Însă darurile sale străluceau mult dincolo de porțile mănăstirii. Oamenii aveau nevoie de întărirea credinței și de binele pe care el le aducea. De aceea, a fost chemat de Părintele ceresc spre o altă ascultare, foarte grea, cea de cărmuitor al Bisericii. În 1745, a fost ales Episcop de Rădăuți.

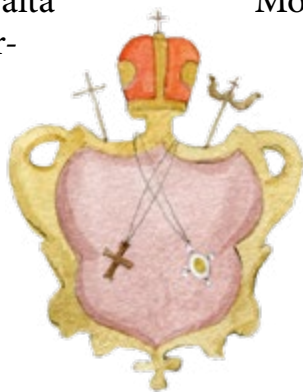

Ca episcop, a început să lucreze spre sporirea duhovnicească a credincioșilor cu multă frică de Dumnezeu și cu multă smerenie.

La Rădăuți, a înființat o școală pentru copii chiar în sediul episcopiei. El însuși îi supraveghea pe dascăli să își împlinească bine datoria, arătându-le că Dumnezeu îi ajută, dar și că vor da răspuns în fața Lui pentru cum au grijă de copii. Iar copiilor le făcea mici daruri și îi încuraja să învețe, spunându-le că vor aduce bucurie părinților, iar mintea li se va lumina.

El și ceilalți episcopi l-au convins pe Constantin Cehan Racoviță, domnul de atunci al Moldovei, să desființeze „vecinia”, adică fiecare om să fie liber.

După cinci ani, în 1750, pentru vrednicia și râvna sa în cele sfinte, Dumnezeu l-a înălțat în scaunul de Mitropolit al Moldovei. A urmat în locul său la Rădăuți un alt călugăr din familia duhovnicească de la Putna, Dositei Herescu.

Mare cărturar și educator

Ca mitropolit la Iași, Sfântul Iacob s-a ostenit și mai mult pentru a face bine oamenilor.

El Îl iubea foarte mult pe Domnul Iisus Hristos și voia ca toți oamenii să Îl cunoască și să Îl iubească. De aceea, a lucrat neobosit ca oamenii să afle cele despre Dumnezeu și despre sfințenie din cărți. Pentru aceasta, a tipărit cărțile necesare la slujbele bisericești și cărți scrise de sfinți.

Cu aproape 70 de ani înainte, Sfântul Mitropolit Dosoftei al Moldovei traduse și tipărise unele dintre cărțile de slujbă. Dar era nevoie să fie tipărite din nou și să fie traduse și altele, pentru ca oamenii să audă în limba română cuvintele slujbelor și să le înțeleagă.

Sfântul Iacob a găsit traducători pricepuți la limba greacă, precum Evloghie Dascălul, și la limba slavonă, precum Arhimandritul Vartolomei Mazereanu de la Putna. A adus meșteri tipografi din

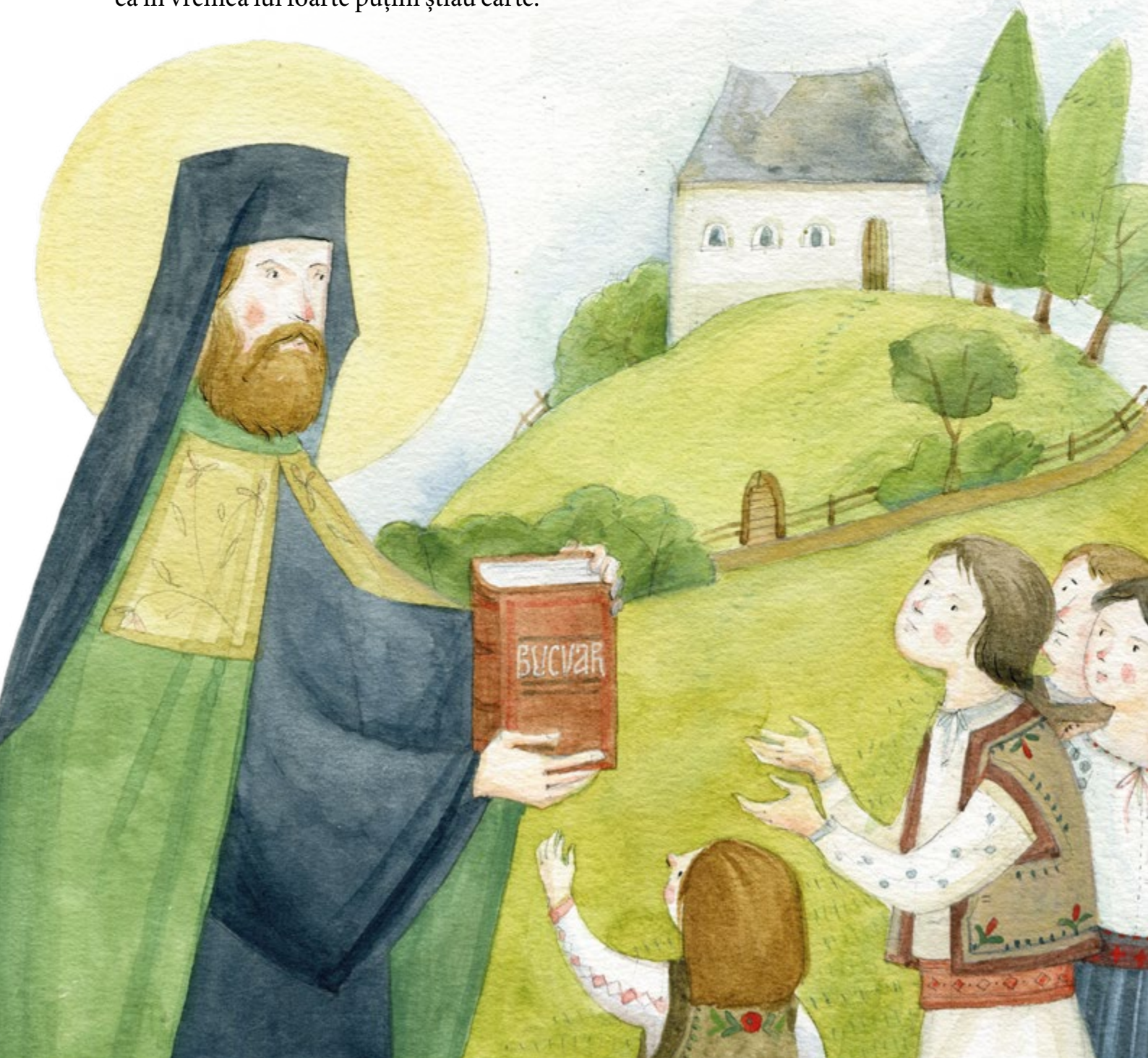
Moldova, din Transilvania și chiar din alte țări.

Râvna lui pentru tipărirea de cărți a fost foarte mare. În cei 50 de ani dinainte de a fi mitropolit, în Moldova se tipăriseră 10 cărți. Sfântul Iacob, în 10 ani cât a fost mitropolit, a reușit să tipărească 15 cărți!

Sfântul Iacob a dorit mult ca oamenii să învețe să scrie și să citească, pentru că în vremea lui foarte puțini știau carte.

Cu gândul la cuvântul Mântuitorului Iisus Hristos „lăsați copiii să vină la Mine”, Sfântul Iacob s-a ostenit să tipărească mai multe cărți pentru educația copiilor.

În 1755, el a tipărit primul abecedar din Moldova, numit „Bucvar”.

În Bucvar, Sfântul Iacob scria că în țară era mare lipsă de învățătură, pe care o vedea ca pe o hrană pentru copii. Dacă ei nu primesc această hrană, în viitor nu va fi bine nici pentru ei, nici pentru cei din jurul lor:

„Cum vei nădăjdui de bine unde nu este hrană bună copiilor? Iar de hrană ca aceea în țara aceasta, cine nu vede câtă lipsă este?... Învățătura este asemenea cu florile cele frumos mirositoare, iar cel neînvățat este asemenea copacului celui uscat.”

Textele după care copiii învățau să citească și să scrie erau diferite rugăciuni – Paraclisul Maicii Domnului, Crezul – și sfaturi duhovnicești. Astfel, odată cu hrana minții, primeau și hrană pentru suflet.

În 1759, Sfântul Iacob a tipărit o nouă ediție a Bucvarului, îmbunătățită. Aceasta a fost retipărită în 1771, la Viena, pentru școlile din Bucovina. Astfel, vreme de zeci de ani, copiii din Moldova au învățat să scrie și să citească din abecedarul Sfântului Iacob.

Prin aceasta, el a devenit unul dintre cei care au adus lumina educației popoului român.

Cu gândul la binele copiilor, Sfântul Iacob a înființat prima școală de la țară din Moldova, în anul 1759.

La oraș existau școli, dar la țară nu, astfel încât copiii din sate nu aveau unde să învețe. Sfântul Iacob învățase la mănăstire, iar acum dorea ca și alți copii să poată merge la școală. De aceea, a făcut o școală pentru copiii din satul Putna, lângă biserica de lemn a mănăstirii.

Școala avea două săli de clasă. Aici a predat Arhimandritul Vartolomei

Mazereanu și apoi alți călugări de la mănăstire, vreme de 100 de ani. După aceea, școala s-a mutat într-o altă clădire și este numită în prezent Școala „Mitropolit Iacob Putneanul”.

Pentru a-l ajuta la lucrările sale cărturărești, în 1754, Sfântul Iacob l-a adus la Mitropolia de la Iași pe Sfântul Natan de la Putna, care era foarte iscusit la scris.

Toate cărțile, pomelnicele și alte scrieri făcute cu purtarea de grijă a Sfântului Iacob au fost în limba română, dar cu literele alfabetului chirilic, care era folosit în acea vreme.

Al doilea ctitor al Mănăstirii Putna

Sfântul Iacob a fost toată viața sa recunoscător Mănăstirii Putna pentru că s-a format aici.

El a numit Putna „măica” lui, adică cea care l-a născut duhovnicește.

De aceea, când a ajuns părinte duhovnicesc și ierarh, el s-a îngrijit de mănăstire ca un fiu de mama lui. A purtat de grijă de cele materiale și a înnoit mănăstirea, încât este al doilea mare ctitor al Putnei, după întâiul ctitor, Sfântul Voievod Ștefan cel Mare. De asemenea, tot ce era important la mănăstire se făcea cu sfatul și binecuvântarea sa.

Pe lângă aceasta, Sfântul Iacob a povățuit duhovnicește cu multă pricepere pe călugării din acea vreme. El a avut de la Dumnezeu darul să rânduiască fiecărui călugăr ascultarea potrivită, să îl pună pe fiecare acolo unde era voia lui Dumnezeu. Sub îndrumarea lui, călugării putneni de atunci au dus o viață plină de sfințenie, iar trei dintre ei sunt trecuți în calendarul Bisericii noastre: sfinții Sila, Paisie și Natan.

Pe când era mitropolit la Iași, Sfântul Iacob a început lucrările de înnoire a Mănăstirii Putna. Era mare nevoie de o refacere. Mănăstirea suferise mult din cauza războaielor care se duceau între turci,

tătari, polonezi, ruși, austrieci pe teritoriul Moldovei. În plus, turla bisericii se dărâmasese la un cutremur din anul 1739.

În 1754, Vartolomei Mazereanu era plecat de la Putna în Rusia, la Mitropolitul Antonie. Sfântul Iacob l a chemat înapoi în țară pentru a traduce cărți din slavonă în română și pentru a-i fi sprijin la înnoirea Putnei. În 15 august 1755, Sfântul Iacob l-a ridicat pe părintele Vartolomei la rangul de arhimandrit și l a numit stareț la Mănăstirea Putna.

Arhimandritul Vartolomei a scris istoria mănăstirii și, mai ales, a refacerii ei. El arăta că, din cauza războaielor și a altor întâmplări, „toate câte sunt în mănăstire

erau stricate, încât era un lucru de jale a și vedea cineva la câtă stare rămăsese această sfântă mănăstire.”

Mai întâi, în 1755, Sfântul Iacob a cerut cu smerenie acordul obștii pentru a începe lucrările ca „al doilea ctitor mare al mănăstirii și înnoitor” al ei.

Sfântul Iacob a primit sprijin atât din Moldova, cât și din Țara Românească. Astfel, el a trimis pe Sfântul Sila la Constantin Racoviță, care atunci era domn în Țara Românească, și la boierii munteni, care au dăruit bani pentru lucrări. Mai apoi, Constantin Racoviță

va fi domn și în Moldova și îl va ajuta foarte mult pe Sfântul Iacob. Din Moldova, l-au ajutat familia logofătului Iordache Cantacuzino și alte câteva familii boierești.

Pentru înnoirea mănăstirii, a cerut ajutorul Maicii Domnului. Știa că Sfântul Ștefan închinase mănăstirea Fecioarei Maria și la ea a alergat în rugăciune ca să îl ajute și pe

el. Prin mâna iscusită și plină de har a argintarului mănăstirii, monahul Rafail, a îmbrăcat în argint icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, la 15 august 1755. „Și, mai întâi de toate, au scos sfânta și făcătoarea de minuni icoană a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu din Sfântul Altar și au ferecat-o peste tot cu argint. Și, făcându-i scaun frumos, o au așezat în mijlocul Sfintei biserici și i-au făcut candelile frumoase de argint. La care sfântă icoană îndată au început a se face minuni și tămăduiri de boli și de duhuri necurate.”

Sfântul Iacob a refăcut turla și acoperișul bisericii și i-a adăugat cinci contraforți care să îi sprijine zidurile. În afară de lucrările la biserică, a întărit Turnul clopotniței, a făcut turnul de

intrare, trapezele în care luau masa călugării, pivnițele, bucătăria, brutăria, paraclisul Sfinții Apostoli Petru și Pavel, chiliile monahilor și un cerdac pentru procesiuni. Turnul tezaurului a fost acoperit.

În 1756, Sfântul Natan a scris Pomelnicul Mănăstirii Putna, adăugând la ctitorii vechi și pe noii ctitori, care îl ajutaseră pe Sfântul Iacob să înnoiască mănăstirea. În anul 1757, a fost refăcut zidul din jurul mănăstirii.

Tot în acel an, Sfântul Iacob a trimis pe Arhimandritul Vartolomei, pe ieromonahul Calistru din Putna și pe ieromonahul Mihail din Sihăstria Putnei la

Kiev, de unde au adus 86 de icoane și alte lucruri cu care au înfrumusețat biserica.

Când a plecat din scaunul de mitropolit, în 1760, Sfântul Iacob a ales ca loc de retragere Putna. Venit înapoi la maica sa duhovnicească, a continuat înnoirile. În 1761, a făcut fântâna din curtea mănăstirii și în anul următor a pavat biserica cu lespezi de piatră.

Clopotul Buga, pe care Sfântul Ștefan îl dăruise mănăstirii, se dogise. Sfântul Iacob a adus un meșter priceput de la Liov, care a turnat clopotul din nou, făcându-l de aproape două ori mai mare, tot în anul 1761.

În anul 1765, Sfântul Iacob a făcut un policandru foarte frumos pentru biserică, iar în 1773, a făcut o catapeteasmă nouă, poleită cu aur. Policandrul și iconostasul, ca și ferecătura de la icoana Maicii Domnului, se păstrează până astăzi la Putna.

Sfântul Iacob nu a fost singur în toate aceste lucrări. I-au fost alături obștea mănăstirii și credincioșii care au devenit și ei ctitori noi ai Putnei. Dar el a fost cel care a înmulțit în sufletele tuturor râvna pentru refacerea mănăstirii și a condus cu pricepere lucrările.

Înnoirea pe care el a adus-o mănăstirii a fost o lucrare dumnezeiască, deoarece, după câțiva ani, Imperiul Austriac a ocupat nordul Moldovei, Bucovina, și aproape toate mănăstirile și schiturile au fost închise. Doar trei mănăstiri au rămas deschise: Putna, Sucevița și Dragomirna. Putna a rămas deschisă pentru că aici era mormântul Sfântului Ștefan și pentru că fusese înnoită de către vrednicul ierarh.

Sfântul Iacob a vegheat și la bunul mers și la dezvoltarea schiturilor. Evlavia lui din copilărie pentru viața pustnicească l-a făcut să se aplece cu multă dragoste asupra tuturor sihaștrilor mănăstirii.

Astfel, în 1753, Sfântul Iacob l-a rânduit pe Sfântul Sila să poarte de grijă sihaștrilor de la Sihăstria Putnei. Acesta s-a gândit să facă aici o biserică de piatră. Peste ani, Sfântul Sila a povestit cum a mers la Sfântul Iacob și acesta l-a sfătuit cum să procedeze:

„Descoperind și arătând eu acest gând al meu Preasfinției Sale Mitropolitului Iacob, Preasfinția Sa m-a sfătuit și m-a foarte îndemnat să mă apuc de biserică. Și așa, după îndemnul Preasfinției Sale, m-am apucat și biserica cea mică de lemn, care este făcută de răposatul Ilie Cantacuzino, așa întregă cum era am tras-o cu boi din acest loc și am mutat-o în livada cu meri, la loc înalt și foarte frumos. Am rânduit ca

împrejurul ei să se îngroape trupurile răposaiților părinți. Iar întru acel loc unde a fost biserica, cu darul și cu ajutorul lui Dumnezeu și cu milosteniile creștinilor, am făcut biserică de piatră și am împodobit-o cu catapeteasmă și icoane frumoase și cu toate podoabele și trebuințele care i se cuvin casei lui Dumnezeu.”

În schituri, monahii s-au îndeletnicit foarte mult cu rugăciunea și cu traducerea și scrierea de cărți.

Sfinții Sila, Paisie și Natan

Un rod frumos al Sfântului Iacob sunt ucenicii săi. Ei au întărit Ortodoxia și au ajutat la păstrarea neamului românesc în Bucovina, mai ales după ocuparea ei de Imperiul Austriac în 1774–1775. Dintre ucenici, trei au fost canonizați împreună cu el: Sfinții Sila, Paisie și Natan.

Sfântul Sila s-a născut în anul 1697 și a intrat din copilărie în viața monahală la Schitul Orășeni din Botoșani. După ce a trecut la cele veșnice părintele duhovnicesc al acestui schit, auzind de viețuirea aleasă de la Sihăstria Putnei, a venit și a rămas aici întreaga sa viață. Cu binecuvântarea Sfântului Iacob, el a făcut biserica de zid de la Sihăstria Putnei.

Între darurile primite de la Dumnezeu, Sfântul Sila a avut și darul propovăduirii. Cuvântul lui pătrundea în adâncul inimilor oamenilor și acolo năștea iubirea de Dumnezeu și de aproapele. A fost și un mare dascăl al milosteniei, învățând pe bogați să sporească duhovnicește prin dăruirea celor materiale în scopuri bune.

Sfântul Paisie a viețuit întâi la mănăstirile sucevene Sfântul Ilie și Râșca, iar apoi a venit la Putna, cu binecuvântarea Sfântului Iacob. Aici a viețuit la Sihăstria Putnei, însetând după Hristos, Domnul inimii sale. Rugăciunea lui era ca un stâlp de foc și multe lacrimi a vărsat cerând Mântuitorului Iisus Hristos și Maicii Domnului să ierte păcatele oamenilor și să îi ajute să se mântuiască. A primit darul înainte-vederii, dar întreaga viață s-a păstrat într-o adâncă smerenie. Se vedea mai mic decât toți și mereu căuta să asculte pe alții, să nu își facă voia sa.

Sfântul Natan s-a născut în anul 1717, în zona Pașcanilor. După locul de naștere, la începutul viețuirii sale la Putna era numit „duhovnicul de la Pașcani”. Tatăl său se numea Grigorie și s-a călugărit la bătrânețe. La Putna a fost eclesiarh, adică avea grijă de lucrurile bisericii și de rânduiala sfintelor slujbe. El a avut două mari daruri de la Hristos, de duhovnic și de caligraf, iar Sfântul Iacob i-a dat ascultare să le lucreze pe amândouă spre slava lui Dumnezeu și folosul oamenilor.

În anul 1754, Sfântul Iacob l-a chemat la Mitropolia de la Iași și acolo au alcătuit Pomelnicul tuturor mitropoliților și ctitorilor Mitropoliei. La Iași, Sfântul Iacob l-a hirotonit ieromonah. În anul următor, 1755, i-a dat ascultarea de duhovnic, pe care o va împlini toată viața. În 1756, a alcătuit Pomelnicul Mănăstirii Putna. Atunci când Sfântul Iacob s-a întors la Putna, a venit cu el și Sfântul Natan. Apoi, cu binecuvântarea Sfântului Iacob, a mers să viețuiască pustnicește la Sihăstria Putnei. Acolo a alcătuit Pomelnicul Sihăstriei Putnei.

POIANA
SIHAȘTRILOR

SIHĂSTRIA
URSOAIA

SIHĂSTRIA
PUTNEI

MĂNĂSTIREA PU

Miluiitor al săracilor

In vremea în care a trăit Sfântul Iacob, Moldova și Țara Românească se aflau în perioada grea a domniilor fanariote. Domnitorii erau numiți de către sultan din rândul a patru familii de greci din cartierul Fanar al Istanbulului. Candidații trebuiau să dea mari sume de bani sultanului, marelui vizir și altor persoane importante

din Imperiul Otoman pentru a fi numiți domni. Apoi, după ce veneau în țările române, ei cereau impozite împovărătoare, pentru a strânge banii cheltuiți cu dobândirea domniei. Impozitele se numeau „dajdii”. Pentru că turcii puteau numi alt domnitor în locul lor după doar câteva

luni de domnie, ei luau repede impozite mari de la oameni, ca să fie siguri că adună banii cheltuiți și ceva în plus.

Una dintre cele mai mari binefaceri pe care Sfântul Iacob a făcut-o popoului a fost că a determinat pe domnii țării să elimine trei impozite.

Impozitul numit „pogonărit” a fost eliminat în 1755, iar cel numit „vădrărit”, în 1756. Lupta cea mai grea a dus-o pentru eliminarea impozitului numit „văcărit”, care era cel mai asupritor.

La început, văcăritul se cerea de la oamenii care aveau vaci. Din cauză că nu aveau bani să plătească, oamenii vindeau vacile. Dar apoi s-a schimbat legea și trebuiau să plătească chiar dacă le vânduseră

sau nu aveau. Toate acestea duceau la o sărăcie cumplită a oamenilor, mai ales pentru cei simpli, care nu mai aveau ce să dea de mâncare copiilor.

În mai multe rânduri, episcopii țării au pus blestem asupra văcăritului și i-au convins pe domnitori să interzică această dajdie. Dar domnii țării se schimbau des și, până la urmă, un domn impunea ca blestemul să fie dezlegat și el lua din nou impozitul de la oameni.

Străbunicul duhovnicesc al Sfântului Iacob, Mitropolitul Sava, a reușit pentru prima dată să oprească impozitul, punând blestem asupra lui, în 1698. Dar abia Sfântul Iacob a reușit să desființeze pentru totdeauna văcăritul.

În 1756, când Sfântul Iacob era mitropolit, Constantin Racoviță a fost numit a doua oară domn în Moldova. El avea nevoie de bani și a cerut oamenilor să plătească văcăritul, dar Sfântul Iacob l-a făcut să renunțe și a pus blestem să nu se mai ceară acest impozit.

Blestemul s-a pus în cadrul unei slujbe religioase impresionante. Constantin Racoviță a chemat la Iași câte șase locuitori din fiecare ținut al țării. Aceștia și mulți oameni din Iași și din împrejurimi s-au adunat la Mitropolie. În timpul Sfintei

Liturghii, Sfântul Iacob a citit Cartea de blestem, iar poporul răspundea după fiecare frază: „Amin!” Cronicarul Enache Kogălniceanu scrie: „nu putem arăta ce vuiet era în biserică de strigarea norodului”.

După înlăturarea văcăritului, oamenii au scăpat de sărăcie și țara a înflorit. Părinții nu se mai temeau de lipsa hranei și nașteau mai mulți copii. Același cronicar spune: „Îndată cum s-a ridicat această dajdie, au început a se întări și a se înmulți locuitorii țării și de atunci prea bine s-a îndreptat țara.”

Părinte al tuturor

Oamenii îl simțeau pe Sfântul Iacob ca un părinte al întregii țări, așa cum fusese Sfântul Ștefan cel Mare în vremea sa. Ei vedeau din faptele lui că asupra Sfântului Iacob este harul lui Dumnezeu și simțeau că Mitropolitul îi iubește din toată inima.

O mare binefacere a Sfântului Iacob este ctitorirea Spitalului Sfântul Spiridon din Iași. Acesta a fost al treilea spital făcut în Moldova și a devenit cel mai mare spital din această provincie românească.

În trecut, când un om bogat era bolnav, doctorul venea la el acasă și îl trata. Dar doctorii nu veneau la cei fără bani, căci aceștia nu aveau cu ce să îi plătească. Din

milă față de oamenii săraci, Sfântul Iacob l-a îndemnat pe domnul Constantin Racoviță să facă un spital public la biserica Sfântul Spiridon, în 1757. Pentru a întreține spitalul, Sfântul Iacob a transformat biserica în mănăstire și a convins câțiva boieri să devină ctitori ai mănăstirii și prin daniile lor să întrețină spitalul.

În 1758, când lucrările au fost terminate, Sfântul Iacob a sfințit mănăstirea și spitalul. De acum înainte, oamenii săraci puteau veni aici să se trateze.

Sfântul Iacob a avut grijă și de cele două spitale care existau deja în Moldova. Acestea fuseseră ctitorite de Episcopul Ioanichie al Romanului la Mănăstirea Precista Mare din Roman și la Mănăstirea Prorocul Samuil din Focșani.

Sfântul Iacob a avut foarte multă dragoste pentru oameni, pentru că, iubindu-L pe Dumnezeu, Părintele ceresc l-a făcut părtaş la dragostea Sa pentru oameni. Prin această dragoste curată și sfântă, el a încălzit inimile celor din jur spre facerea de bine și spre viața în Hristos. De aceea, îl ascultau când el îi îndemna să facă ceva.

Nu numai oamenii simpli au fost cucerți de dragostea lui. Sfântul Iacob a izbândit să miște și inimile oamenilor bogați spre a face bine poporului. Cuvântul său cu putere multă le-a arătat acestora cum să folosească bogățiile pe care le-au primit de la Dumnezeu, spre folosul aproapelui. Așa s-au dat legi mai bune, s-au ctitorit locașuri sfinte și s-au creat așezăminte folositoare poporului, mai ales școli și spitale.

În 1758, turcii l-au numit domn pe Ioan Teodor Callimachi. Principalul său dregător, Iordache Stavarache, se purta foarte rău cu oamenii. De aceea, locuitorii din Iași s-au răscolat împotriva lui și a domnului. Soldații care păzeau Curtea domnească au ucis câțiva dintre răsculați și erau gata să îi ucidă pe toți cei care ar fi încercat să intre cu forța.

Datorită încrederii pe care o aveau în mitropolit, răsculații s-au dus la Mitropolie și i-au cerut Sfântului Iacob să meargă la domnitor din partea lor și să-i spună ce doresc, dar și că îl cer pe Stavarache, ca să îl omoare. Având încredere în el, și domnitorul Ioan Teodor Callimachi l-a rugat pe mitropolit să-l ajute.

Luminat de Dumnezeu, Sfântul Iacob i-a convins pe răsculați să renunțe la uciderea aceluia dregător și a obținut de la domnitor împlinirea celorlalte dorințe. Astfel, răscoala a încetat și a fost evitată o mare vărsare de sânge creștinesc, datorită curajului său și a dragostei de pace.

Un alt moment în care Sfântul Iacob a ferit poporul de o mare primejdie a fost în toamna aceluiași an, 1758.

Din cauză că domnitorul Ioan Teodor Callimachi nu le dăduse tătarilor din Bugeac și de dincolo de Nistru daruri, așa cum

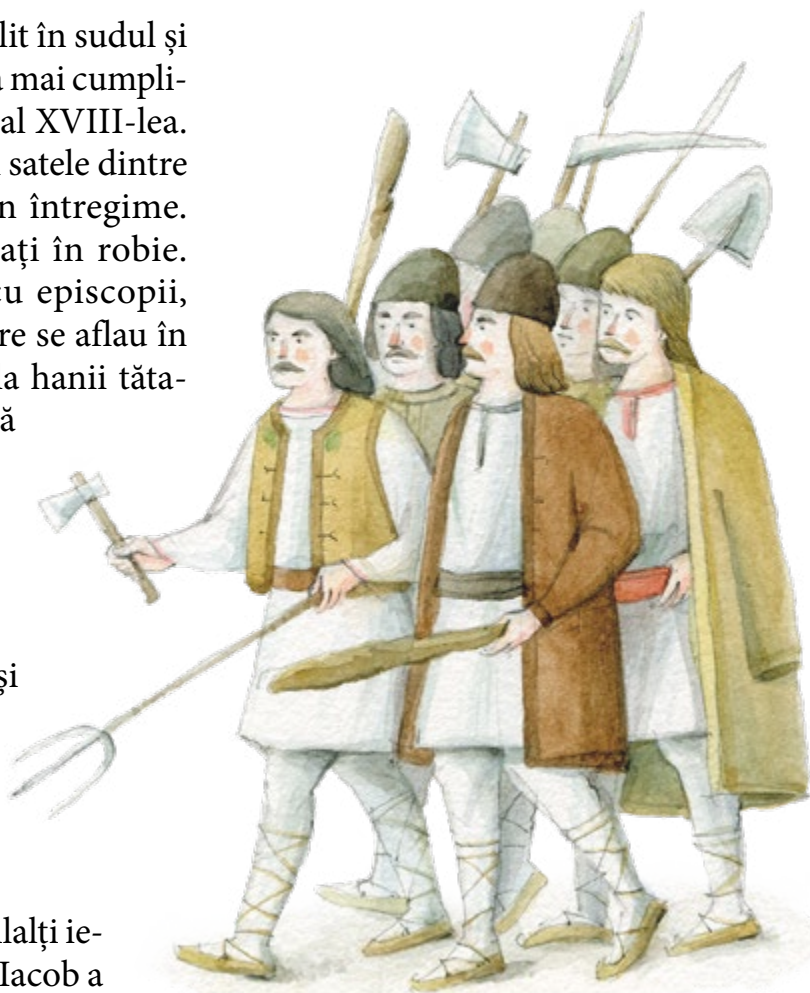

se obișnuia, aceștia au năvălit în sudul și centrul Moldovei. A fost cea mai cumplită invazie a lor din secolul al XVIII-lea. Orașele Bârlad și Focșani și satele dintre Prut și Siret au fost arse în întregime. Mii de oameni au fost luați în robie. Mitropolitul, împreună cu episcopii, câțiva egumeni și boieri care se aflau în Iași, au trimis o scrisoare la hani tătari și au reușit să oprească distrugerea țării și uciderea oamenilor. Astfel, cu rugăciunea și cu fapta lui, țara a fost salvată.

Sfântul Iacob a vegheat și la soarta românilor din Transilvania. Cărțile pe care le-a tipărit au fost de mult folos în lupta acestora pentru apărarea credinței ortodoxe. Ca și ceilalți ierarhi din Moldova, Sfântul Iacob a sprijinit mănăstirile și bisericile ortodoxe din Transilvania. El s-a îngrijit și de Mănăstirea Moisei din Maramureș, care era schit al Putnei în 1759.

Pentru că era un izvor de lumină și de har, oamenii au venit alături de Sfântul Iacob și i-au devenit colaboratori. Astfel, la fiecare dintre ctitoriile sale, i-a făcut împreună-lucrători cu el pe unii dintre boierii vremii. Prin el, aceștia s-au învrednicit să devină ctitori și sunt pomeniți mereu în bisericile și mănăstirile ctitorite.

Prima asupra căreia și-a îndreptat cugetul spre a o reface a fost biserica Mitropoliei din Iași. A înfrumusețat-o și a plătit datoriile pe care le avea.

La Suceava, a făcut multe înnoiri la Catedrala orașului și a refăcut biserica Sfântul Dumitru, la care este al doilea mare ctitor. Din dragoste și milă pentru orașul care fusese capitala țării, dar decăzuse, el i-a sprijinit pe negustorii români de aici și a ajutat orașul să renască.

În Roman, a vegheat asupra Schitului Doljești, ctitorit de un ucenic al său, fostul boier Dionisie Hudici, intrat în viața monahală la Putna.

Jertfa pentru popor

Mult bine a făcut Sfântul Iacob copiilor, bolnavilor, săracilor, călugărilor și tuturor creștinilor. Urătorul de bine al neamului omenesc, care se luptă mai ales împotriva celor mai slabi, a copiilor, nu putea să rabde că din ce în ce mai mulți prunci veneau pe lume, primeau Taina Botezului, iar părinții lor lăudau pe Dumnezeu pentru aceasta. Nu putea să rabde nici înflorirea mănăstirilor și a bisericilor, nici pacea pe care Sfântul Iacob o aducea în țară. De aceea, diavolul căuta să îl facă pe Sfântul Iacob să se abată de la voia lui Dumnezeu.

În martie 1757, turcii l-au mazilit pe domnitorul Constantin Racoviță și în locul lui au pus domnitor pe Scarlat Ghica. Noul domn a încercat să îl determine pe Sfântul Iacob să dezlege blestemul pe văcărit.

Văzând că nu îl poate convinge, Scarlat Ghica a apelat la sultan și a primit voie să reintroducă văcăritul, chiar dacă arhierii nu dezleagă blestemul. Dar, spune cronicarul, „s-a cunoscut că nu a fost voia lui Dumnezeu să treacă ruga și lacrimile lui Iacob Mitropolitul și ale altor arhierii;

că atunci când gătise toată rânduiala slujbei să pornească văcăritul, i-a sosit mazilirea și s-a dus în Țara Muntenească”.

Când turcii l-au numit domn pe Ioan Teodor Callimachi, acesta a insistat foarte mult ca Sfântul Iacob să dezlege blestemul. În cele din urmă, după doi ani, în 1760, pentru a nu apărea o dezbinare mare în țară, Sfântul Iacob a părăsit scaunul de mitropolit.

El a spus atunci: „Iată că m-am lepădat și de Mitropolie și de cinste și de toate ale acestei lumi,

numai focul jurământului să nu-mi iau în cap și în suflet. Socotiți că sunteți toți musafiri ai acestei lumi și în cealaltă lume avem a trăi și a răspunde la faptele noastre și fiți sănătoși.” Cu toții, și boieri, și oameni simpli, au plâns amarnic, căci un păstor sfânt pleca de la ei.

Dar jertfa lui nu a fost în zadar. Prin ea s-a eliminat definitiv văcăritul în Moldova. Spre deosebire de Moldova, în Țara Românească văcăritul a mai fost cerut de la oameni încă 40 de ani.

Retragerea la Putna și ocuparea Bucovinei de Austria

Prin retragerea din scaunul mitropolitan, Dumnezeu l-a adus pe Sfântul Iacob la maica sa duhovnicească, Mănăstirea Putna, pentru a o întări să fie un stâlp al Ortodoxiei și al românilor când nordul Moldovei a fost ocupat de Austria.

Întors la Putna, Sfântul Iacob nu s-a lăsat biruit de patima tinereții de minte a răului, ci a căutat îndreptarea domnului din cauza căruia renunțase la mitropolie. Cu smerenie și cu blândețe a reușit, astfel încât acesta și familia lui l-au sprijinit la înnoirea mănăstirii și la alte binefaceri pe care Sfântul Iacob le-a inițiat.

În cei 18 ani pe care i-a trăit la Putna după plecarea de la Mitropolie, a dus mai departe ostenele lui ctitoricești, cărturărești și duhovnicești. A fost mereu cu ochii sufletului ațintiți la Iisus Hristos, având cugetul la viața de dincolo. Pe lângă purtarea de grijă pentru mănăstire, el s-a adâncit în rugăciune, despre care scrisese cu câțiva ani înainte: „dumnezeiasca rugăciune, aducând lumina lui Hristos în sufletul nostru și risipind dintru dânsul negura ce-l vatămă pe el, îl face mai apoi cu mult mai luminat decât soarele, căci știut este că cel ce vorbește cu Dumnezeu este mai sus de moarte și de stricăciune”.

În ultimii ani ai vieții pământești, Sfântul Iacob, Sfinții Sila, Paisie și Natan și toți monahii de la Putna au avut marea durere ca nordul Moldovei să fie ocupat de Imperiul Austriac.

În anii 1774–1775, după un război între turci și ruși, Austria a ocupat nordul Moldovei, de la graniță până la orașul Suceava. Regiunea a fost numită Bucovina și toate legăturile ei cu Moldova au fost rupte. Au urmat vremuri grele pentru românii de aici și pentru credința ortodoxă. Văzând că noua stăpânire este potrivnică monahismului, mulți călugări au trecut granița în Moldova. Sfântul Iacob și Cuvioșii Sila, Paisie și Natan au rămas aici,

pentru a avea grijă de sufletele oamenilor siliți să trăiască în țară străină. S-au plecat cu smerenie și pocăință în fața lui Dumnezeu, Care a îngăduit ca zona cu cele mai multe mănăstiri ale Moldovei, cu mormintele Sfântului Ștefan și ale altor voievozi să ajungă într-o țară neortodoxă. Ei au ajutat cu fapta și cu rugăciunea pe oamenii a căror viață s-a schimbat fără voia lor și i-au încurajat să nu își piardă nădejdea în Dumnezeu, ci să se țină strâns de Biserică, pentru că Împărăția lui Dumnezeu nu este din lumea aceasta, iar toți cei ce suferă pe nedrept vor fi răsplătiți de Hristos Domnul.

Cu smerenie, iertând pe toți și cerând iertare de la toți, Sfântul Iacob s-a pregătit pentru întâlnirea cu Hristos Domnul.

În 1776, a scris în testamentul său: „Așijderea și altor frați și creștini tuturor cu lacrimi mă rog, de toate cele ce voi fi greșit, să mă ierte. Și cu dragoste pe toți îi chem să mă sărute cu sărutarea cea mai de pe urmă, cum și eu cu duhul pe toți îi sărut. Și tuturor, pentru toate las iertăciune și blagoslovenie.”

Cu cinci zile înainte de a trece la cele veșnice, și-a împlinit dorul de pustnicie pe care l-a purtat toată viața în suflet. A mers la Sihăstria Putnei și a fost tuns în schima mare de către Sfântul Natan, primind numele Eftimie, după Sfântul Eftimie cel Mare, în a cărui zi de prăznuire se născuse.

În 15 mai 1778, sufletul bunului păstor s-a înălțat la cer, plin de iubire și

smerenie. Hristos, Cel pe care L-a purtat în inimă întreaga viață, Cel care a fost, în toate, bucuria lui, l-a primit în Împărăția Sa.

Sfântul său trup a fost așezat în mormântul pregătit în pridvorul mănăstirii, în veșminte de schimnic, cu o cruce simplă, de lemn îmbrăcat în argint, la piept.

După câțiva ani, îl vor urma la locașurile de veci și ucenicii sfinți.

Sfântul Sila va trece la cele veșnice în 23 aprilie 1783, Sfântul Paisie în 16 decembrie 1784, iar Sfântul Natan în 26 decembrie 1784.

În 1785, Imperiul Austriac va închide aproape toate mănăstirile din Bucovina. Doar trei, Putna, Sucevița și Dragomirna, au rămas deschise, având voie să aibă

maxim 25 de călugări fiecare. Astfel, față de mai mult de 800 de călugări și călugărițe care viețuiau în mănăstirile și schiturile Bucovinei, după ocupație erau mai puțin de 80.

Dar rugăciunile sfinților în cer și moaștele lor pe pământ au vegheat asupra credincioșilor.

În 1918, prin Marea Unire, românii din Bucovina s-au unit din nou cu frații lor. Însă după 1945, a venit prigoana comunismului ateu.

Abia după 1989, când a căzut comunismul, mănăstirea și-a putut deschide porțile pentru a-i primi pe cei care doreau să Îi slujească lui Hristos. Atunci a fost refăcut și schitul Sihăstria Putnei.

Aflarea moaștelor Sfinților Sila, Paisie și Natan

După 200 de ani de la trecerea sfinților la veșnicele locașuri, Dumnezeu a rânduit ca viața duhovnicească să fie din nou liberă să se desfășoare, iar sfinții au strălucit cu putere poporului care își păstrase credința în vremurile grele.

Astfel a devenit posibilă și refacearea schitului Sihăstria Putnei. Începerea lucrărilor a fost precedată de o descoperire minunată a faptului că între ruinele bisericii Sihăstriei Putnei se află moaștele unor călugări cu viață sfântă.

Cu câțiva ani înainte, monahul Natanael de la Putna s-a retras în prima săptămână a Postului Mare într-o colibă lângă ruinele Sihăstriei pentru liniștire. Într-o noapte, el a văzut o lumină „nici prea puternică, încât să te orbească, nici prea slabă, ca să nu o poți desluși, ci cât este dat ochiului să o vadă că-i dumnezeiască”. Lumina s-a lăsat pe

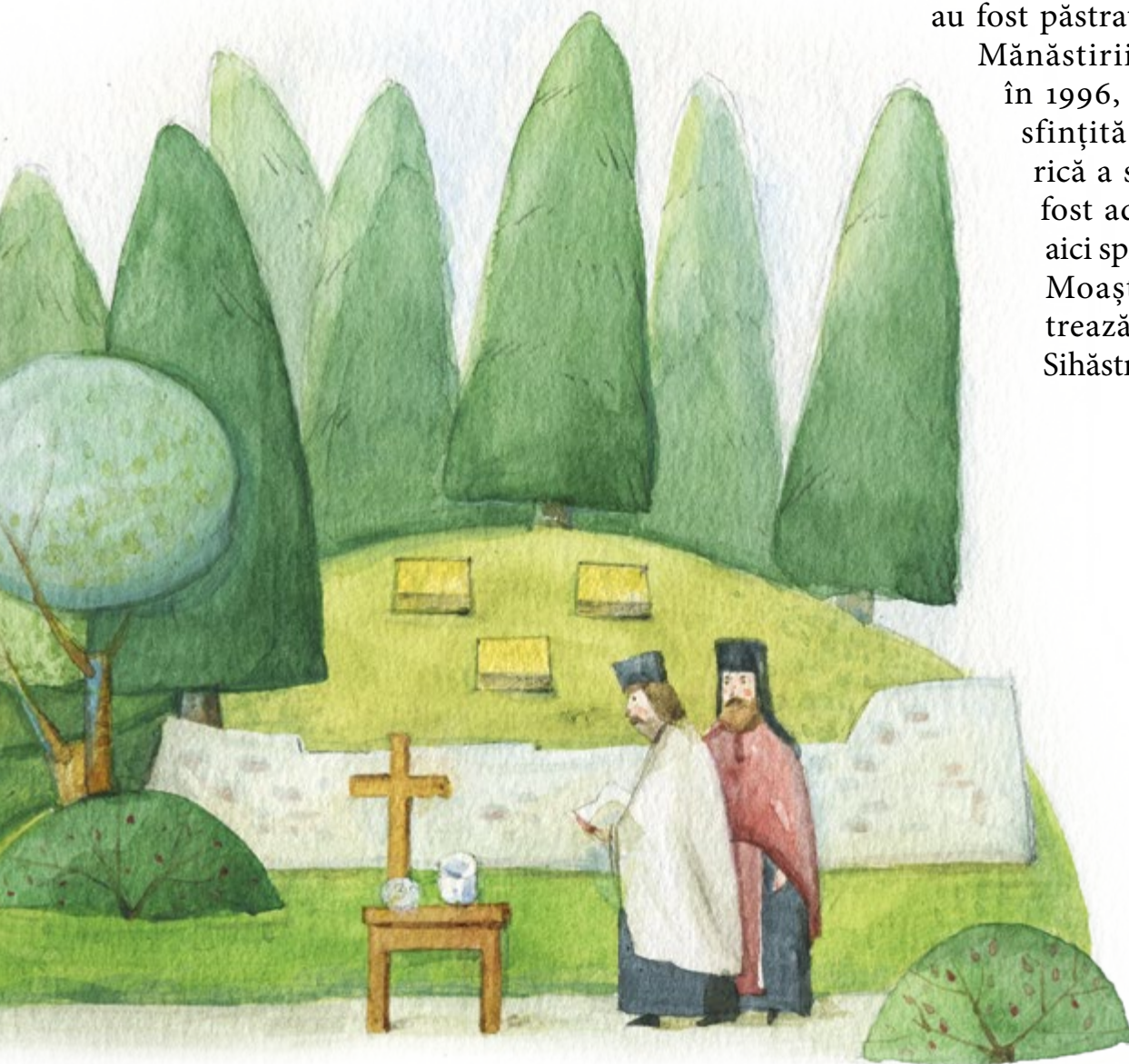
mormintele cuvioșilor, a înconjurat rui-
nele bisericii și s-a dus înspre nord.

În 24 aprilie 1990, părinții Mănăstirii
Putna au început refacerea schitului de
la Sihăstria Putnei. În această zi au fost
găsite sfintele moaște ale Cuvioșilor Sila,
Paisie și Natan.

Mai întâi a fost găsită piatra de mor-
mânt a Cuviosului Sila, în partea dreaptă
a bisericii schitului, având inscripția
„Aici zac oasele ieroschimonahului Sila,
care a răposat văleatul 1783, aprilie 23”, iar

la o palmă de pământ se aflau osemin-
tele lui, galbene și frumoase. Apoi s-a
găsit lângă naos, în exterior, pe latura de
sud a bisericii, o piatră de mormânt pe
care scria următoarele: „Aici odihnesc
oasele robului lui Dumnezeu, Paisie ie-
roschimonahul, și au răposat la văleatul
17..” Sub lespede au fost găsite moaștele
Cuviosului Paisie, tot galbene și fru-
moase, cu o putere harică deosebită. În
interiorul bisericii s-au descoperit moaș-
tele Cuviosului Natan.

Pentru câțiva ani, sfintele moaște
au fost păstrate în altarul
Mănăstirii Putna, iar
în 1996, când a fost
sfințită noua bise-
rică a schitului, au
fost aduse și puse
aici spre închinare.
Moaștele se pă-
strează și astăzi la
Sihăstria Putnei.

Canonizarea Sfinților putneni

Cvlavia pentru sfinții putneni Iacob, Sila, Paisie și Natan a crescut din ce în ce mai mult.

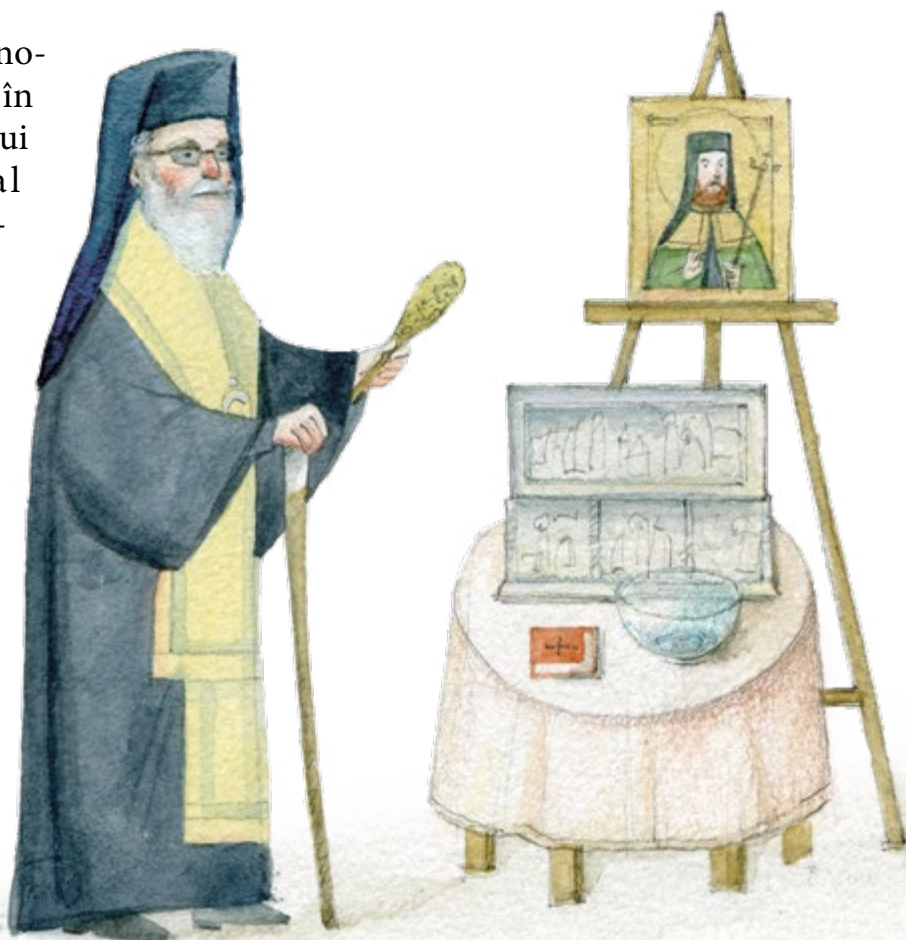
Luând aminte la viețile lor sfinte și la puterea duhovnicească pe care Dumnezeu o revarsă prin ei în lume, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât, în ședința din 6–7 iunie 2016, canonizarea Sfântului Iacob, cu zi de prăznuire 15 mai, și a ucenicilor săi, Sfinții Sila, Paisie și Natan, în ziua următoare, 16 mai.

După hotărârea de canonizare, în 15 iunie 2016, în prezența Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Pimen al Sucevei și Rădăuților, părinții Mănăstirii Putna au desfăcut cripta în care a fost înmormântat Sfântul Iacob.

Starețul mănăstirii, Arhimandritul Melchisedec Velnic, a spus despre felul cum au fost aflate moaștele Sfântului Iacob: „L-am găsit ca pe o pâine coaptă și rumenă – culoarea sfințeniei și a desăvârșirii întru Domnul. L-am găsit smerit înveșmântat.

Am simțit că atunci când a spus «mă las și de mitropolie», cu adevărat s-a și lepădat de toate cele ale lumii.”

Punerea în raclă a sfințelor sale moaște a avut loc în 25 septembrie 2016, ca parte a sărbătoririi a 550 de ani de la punerea pietrei de temelie a Mănăstirii Putna de către Sfântul Voievod Ștefan cel Mare. Racla pentru sfințele moaște a fost sfințită de către Preafericitul Părinte Ioan al X-lea, Patriarhul Antiohiei și al Întregului Orient.

Duminică, 14 mai 2017, la Mănăstirea Putna a avut loc proclamarea solemnă a canonizării Sfântului Iacob Putneanul

și a ucenicilor săi, Sfinții Sila, Paisie și Natan, de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României.

Ca prin minune, zarva se potolise. Copiii vedeau cu ochii minții cum un copil a devenit sfânt, cum a crescut dintr-o mică ramură un arbore nespus de frumos.

– Grigore, știi proverbul „pomul se cunoaște după roade”? Sfințenia acestor patru părinți a arătat că hotărârea Sfântului Iacob să meargă la mănăstire și a Mitropolitului Antonie să-l primească au fost după voia lui Dumnezeu.

Dar nu numai ei, ci și alți părinți care au viețuit împreună cu ei au avut o viață sfântă, dar nu au fost canonizați până acum, precum Arhimandritul Vartolomei Mazereanu, ori un părinte Arsenie, care era foarte, foarte smerit.

Sfântul Iacob numea Putna și schiturile ei „o casă”. Așa cum într-o casă sunt mai multe camere, fiecare cu rostul ei, iar familia se folosește de fiecare după nevoie, tot așa a fost viețuirea sfinților putneni. S-au sprijinit unul pe altul, s-au rugat unul pentru altul, au ascultat unul de altul și, lucrându-și fiecare talantul dat de Dumnezeu, au reușit să fie o familie duhovnicească sfântă.

Așa sunt chemați oamenii să fie: o mare familie. Toți oamenii sunt creați de Dumnezeu să trăiască în dragoste unul cu altul, să se sprijine unul pe altul, să facă fiecare tot ce poate pentru binele duhovnicesc al aproapelui.

Așa au făcut Sfinții putneni și așa să faceți și voi!

Text prelucrat de protos. Dosoței Dijmărescu, după „De veghe în casa Măriei Sale. File de pateric de la Mănăstirea Putna”, Editura Mitropolit Iacov Putneanul, Mănăstirea Putna, 2017. Ilustrații de Astrid Mihaela Mușat, prelucrare imagini de monah Iachint Sabău, paginare de Bogdan Dragomir.

© Mănăstirea Putna, 2018

Descrierea CIP a
Bibliotecii Naționale
a României

Sfinții putneni Iacob Putneanul, Mitropolitul
Moldovei, și Cuvioșii Sila, Paisie și Natan. - Putna:
Editura Mitropolit Iacov Putneanul, 2018
ISBN 978-606-8962-02-3

235.3

Toate grijile cele din lume
lepădându-le, grija de suflet în tot
ceasul avut-ai, slăvitule; turma
Moldovei păzind-o cu dragoste și
obștea Putnei cu mila îngrijindu-o; ci
acum în cer la Ziditorul rugându-te,
trimite-ne nouă pururea, slăvite
Iacob, bogată mila Lui.

Mărturisitori ai dreptei credințe și
apărători ai neamului românesc v-ați
arătat, Sfinților Cuvioși Sila, Paisie
și Natan. Cu postul, cu privegherea
și cu rugăciunea ostenindu-vă,
cereștile daruri ați luat. Rugați-vă lui
Hristos Dumnezeu să se mântuiască
sufletele noastre.

